

In the process of choosing or designing activities for Intercultural Communication Course it is necessary to think over and formulate a SMART objective to reach the evident outcome of its effectiveness. For example, the following SMART (specific, measurable, achievable, relevant, timely) objectives for ICC training can be formulated in this way: *«by the end of the session the students will be able to interact (greet and support a small talk) with a representative from another culture by using at least 5 phrases of 'appropriate' language while demonstrating knowledge of norms and rules of different cultures»*. The issues of proper lesson objectives formulating in the Intercultural Communication Course is indissolubly connected with Intercultural competence assessment, which seems to be quite challenging, provided the fact that many cultural elements are intangible (unseen part of the iceberg), see the table above. Therefore, further research and experiential teaching of intercultural awareness are needed to design and explore effectiveness of the tasks for the formative and summative assessment of the ICC course.

References

1. Byram M. Developing the Intercultural Dimensions In Language Teaching <http://lrc.cornell.edu/rs/roms/507sp/ExtraReadings/Section0/Section0/uploads/File1235272745204/InterculturalDimensionByram.pdf> (retrieved 20.03.2017).
2. Hofstad M. (2015) Global warming? Nope, the culture iceberg's not melting. Business Issues, Summer 2015 issue 90.
3. Pilbeam A. (2013) Activities to help learners improve their intercultural communication. IATEFL 2013 Liverpool Conference Selections.
4. Quappe S. and Cantatore G. What is cultural awareness, anyway? How do I build it? Culturocity® Learning Center. Web. 7 April 2017. Retrieved from <http://www.culturocity.com/articles/whatisculturalawareness.htm>
5. Camerer R. & Mader J. A-Z (2016) A-Z of Intercultural Communication. Academic Study Kit.

Лавриненко Т.П.

старший викладач

кафедри іноземних мов факультету маркетингу

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

АКАДЕМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУІКАЦІЇ

Майбутнє повністю залежить
від політичної та педагогічної діяльності.
(К. Ясперс)

Анотація. У статті розглядаються теоретичні та методичні питання формування академічної грамотності та академічного письма студентів у процесі навчання в університеті. Розглянуто підходи, форми та методи реалізації в навчальному процесі навиків академічної грамотності під час вивчення англійської мови. Визначено основні складники

академічного письма як необхідних компонентів міжкультурної комунікації.

Ключові слова: академічна грамотність, академічне письмо, вища освіта, комунікативність, професійні компетенції.

Abstract. *The article deals with theoretical and methodological issues of formation of academic literacy and academic writing of the students at the university. The approaches, forms and methods of implementation of academic literacy skills have been examined while learning English. The main components of academic writing have been defined as essential components of intercultural communication.*

Key words: *academic literacy, academic writing, higher education, communication, professional competence.*

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій визначають необхідність якісних змін у сфері вищої освіти XXI ст., спрямованих на сучасні запити суспільного розвитку. Розвиток та процвітання країн світу залежать, окрім іншого, і від того, як рівень освіти сприяє підвищенню ефективності управління та економічному розвитку країни. Дієвість реформування вітчизняної економічної освіти передбачає необхідність формування у студентів в процесі навчання професійних компетенцій, у змісті яких важлива роль належить навикам міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація як особливий вид комунікації передбачає спілкування між носіями різних мов і культур. Відомий німецький філософ К. Ясперс визначав комунікацію як взаємозалежність, протилежну договору, що повинна ґрунтуватися на усвідомленій духовній спільності («контакт — замість контракту»). Комунікативною основою взаємодії спільнот різних культур є мовлення. Термін «мовлення» означає і процес мовлення, і результат мовленнєвої діяльності. Мовленнєва комунікація — це процес спілкування за допомогою мови, який має свої внутрішні закони й базується на певній системі культурних норм. Уміння використовувати мову проявляється і через таке поняття, як грамотність, а тому необхідною умовою реформування вітчизняної освіти є пошук дієвих форм та методів формування академічної грамотності студентів у процесі навчання.

Аналіз джерел та публікацій. Питанням формування академічної грамотності сучасних студентів, активізації їх мовленнєвої діяльності та пошуку шляхів розвитку вмінь академічної грамотності, не тільки під час вивчення іноземної мови, але й інших дисциплін, підпорядковані дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Наразі у вітчизняному освітньому просторі конструктивними розвідками цих питань є праці О. Асадчих, Н. Арістової, А. Береснева, Л. Іванченко, С. Кожушко, Г. Луканської, М. Маньковської, О. Сивак, О. Тарнопольського, І. Тялевої, Л. Шишко, Т. Яхонтової та ін. У закордонних джерелах проблемам академічної грамотності та центрам їх розвитку присвячена значна кількість публікацій. Різні аспекти проблеми розглянуті в дослідженнях Е. Бакіна, С. Боголепової, І. Короткіної, Н. Смирнової, І. Щемелевої та ін. У англійській зарубіжній науковій літературі термін «академічна грамотність» розглядається в роботах І. Лекі, Дж. Брейна, Б. Гріна, К. Хайланда і Л. Хемп-Лайонса та ін.

У дискурсивному полі вітчизняного освітнього та педагогічного простору

поняття «академічна грамотність» є відносно новим. Активізація обговорення питань цілеспрямованого виховання академічної грамотності і навчання академічного письма розпочалося лише останнім часом. Проте увага дослідників до цих питань (як рідною, так і англійською мовами) залишається недостатньою і потребує посилення різних форм наукових розвідок.

Метою статті є аналіз теоретичних та методичних підходів до формування у студентів навиків з академічної грамотності, яка є запорукою конкурентоспроможності в професійному середовищі та сфері міжнародних наукових комунікацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Грамотність є правом людини і основою для навчання протягом усього життя. Вона розширює права і можливості окремих людей, сімей та громад і підвищує якість їхнього життя. Завдяки своєму «розширювальному ефекту» грамотність сприяє викоріненню бідності, зниженню рівня дитячої смертності, досягненню гендерної рівності та забезпеченню сталого розвитку, миру і демократії та ін. У багатьох країнах сучасного світу проблема грамотності розглядається лише як уміння читати й писати. Проте в розвинених суспільствах, заснованих на знаннях з високою інформаційною культурою, грамотність постає як багатоаспектна проблема участі в соціальному та політичному житті, а придбання базових навичок грамотності, їх удосконалення та застосування протягом усього життя має першорядне значення. Важливу роль у поширенні грамотності відіграє ЮНЕСКО та його спеціальні інститути. На початку ХХІ ст. політика ЮНЕСКО спрямована на сприяння поширення грамотності та створення сприятливого для цього середовища. Ця політика є невід'ємною частиною ідеї навчання протягом усього життя. Організація також прагне до того, щоб грамотність продовжувала залишатися пріоритетним завданням як на національному, так і на міжнародному рівнях. Способи використання грамотності з метою обміну знаннями постійно розвиваються — від Інтернету і до текстових повідомлень. Розширення доступу до засобів комунікації сприяє більш активній участі людей у соціальному та політичному житті. Грамотне суспільство — це динамічне суспільство, члени якого обмінюються ідеями і беруть участь в суспільно-політичних та наукових дискусіях. За рівнем грамотності Україна входить до числа перших десяти країн світу.

Вагомий внесок в осмислення грамотності в соціальному та освітньому контекстах пов'язаний з роботами видатного бразильського педагога Пауло Фрейре, ідеї та практична діяльність якого сприяли поширенню моделей «активного навчання» у світовому освітньому просторі. У його роботах термін «грамотність» набув нового значення і перетворився у метафору для удосконалення різних комунікативних навиків, формування яких відбувається через активне навчання [4, с. 10].

Академічний статус граматики отримала ще в середньовічній університетській освіті, у якій вона займала провідне місце серед семи вільних мистецтв: тріумвіум — **граматика**, діалектика, риторика; квадріум — арифметика, геометрія, астрономія, музика. Кожен учений був зобов'язаний володіти всіма цими науками — мистецтвами. У сучасному науковому та

мистецькому просторі прикметник «академічний» (academic), застосовується до визначення особливостей тих навчальних та мистецьких закладів, дій, текстів, творів та ін., яким притаманне дотримання встановлених довершених класичних традицій.

Академічна грамотність в найбільш загальному уявленні — це сукупність навичок і компетенцій, пов'язаних з переданням знань. Поняття академічної грамотності широко використовується в західній системі освіти, де вона займає одне з центральних місць у визначенні рівня підготовки студента до академічної діяльності (навчанні в університеті або коледжі), а також рівня кваліфікації фахівця і ступеня його професійної компетентності [5].

В англійській мові слово «академічний» означає все те, що пов'язано з навчанням і освітою: academic success (успіхи в освіті), academic skills (навчальні навички), academic achievement (навчальні досягнення), academic competence (здібності до навчання) і т.д. З розширенням міжнародних контактів і спільних проєктів із зарубіжними освітніми установами слово «академічний» стало все частіше використовуватися і без врахування його основного значення. [2, с. 137–138].

У наукових дослідженнях, у яких узагальнюються підходи вітчизняних та зарубіжних вчених, поняття «академічна грамотність» розглядається як система знань та комплексного розвитку мовленнєвих компетенцій письма, читання, говоріння та аудіювання, необхідних студентам для участі студентів у міжкультурній академічній комунікації. [1, с. 112].

Академічна грамотність (academic literacy), що включає в себе академічне читання, академічну мову, академічне письмо, є необхідною складовою професійної компетенції, оскільки її основою є вміння ясно і лаконічно формулювати та транслювати ідеї з урахуванням контексту професійної чи наукової діяльності.

Таким чином, основу академічної грамотності складають уміння: по-перше, оперувати різними «мовами», по-друге, розуміти відмінності між цими «мовами» і, нарешті, розуміти самі ці «мови», тобто аналізувати і критично осмислювати різні трансформовані види інформації та докази, побудовані на основі визначених знань і методів.

В університетах Великобританії і США, де навчається багато іноземних студентів, заняття проводяться англійською мовою і в обов'язковому порядку розпочинаються зі вступного курсу, який спрямований на освоєння студентами академічних навичок на базі мовних центрів. Отже, саме академічна грамотність є важливим фактором у визначенні рівня підготовки студентів до навчання.

Одним із найважливіших показників, завдяки якому визначається академічна грамотність, є академічне письмо, навчання якого англійською мовою проводиться в різних формах у всьому світі. В освітньому просторі України поширюється практика створення центрів академічного письма при університетах. Одним із перших в Україні такий центр почав діяти у Києво-Могилянській академії. Центр англійського письма (English Writing Center at Kyiv-Mohyla Academy), як і центри та курси академічного письма в інших

навчальних закладах України, визначає своїм стратегічним завданням сприяння глибшій інтеграції у міжнародний англомовний академічний простір, розповсюдження ефективних методик поглиблення культури англомовного письма та комунікації в академічному середовищі.

«Академічне письмо» як науковий термін не набув чіткого та загально-визначеного значення. Під кутом зору дисциплінарного підходу до визначення його семантичного значення, творчим є розгляд даного поняття як професійно-орієнтовану продуктивну творчу діяльність зі створення наукового тексту, засновану на знанні наукової лексики і наукового стилю, на володінні навичками роботи з науковими текстами (конспектування, анотування, рецензування), на уміннях логічно і змістовно створити власний науковий текст і представити його в письмовій та усній формі, на знанні норм представлення такого наукового тексту.[3, с. 359].

Англійська мова для академічних цілей (English for Academic Purposes) являє собою мовний стиль, який використовується для написання різних академічних робіт (есе, курсових робіт, аналізів професійних творів і т. д.). На різних рівнях вітчизняної освіти, в школах та університетах, розвитку письма приділяється мало уваги, основний акцент робиться на лексику і граматику. Але саме академічне письмо допомагає навчитися правильно мислити і говорити англійською мовою.

Розвиток навичок академічного письма у вітчизняній освіті, як правило, здійснюється в межах окремої дисципліни, а за кордоном студенти пишуть академічні роботи з різних навчальних дисциплін.

Аспіранти, молоді науковці повинні володіти навичками академічної грамотності, уміти спілкуватися, грамотно писати, знати основи написання ділових листів, орієнтуватися в науковій лексиці, уміти писати доповіді з чіткою структурою, використовуючи при цьому наявні джерела [6].

Висновки. Для підвищення ефективності та якості системи вітчизняної освіти, з метою планомірної інтеграції в міжнародне освітнє, професійне та наукове співтовариство важливо приділяти більшу увагу питанням розвитку академічної грамотності в цілому та академічному письму зокрема. Дієвим засобом вирішення цих питань буде створення системи комплексного розвитку академічної грамотності на всіх етапах освіти, що вимагає консолідації фахівців різних факультетів та університетів, викладачів, активізації обговорення цих питань у фахових періодичних виданнях, на семінарах та наукових конференціях.

Література

1. Асадчих О.В. Теоретико-методичні основи формування вмінь академічної грамотності у студентів-японістів мовних ВНЗ України / О. В. Асадчих // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. — 2016. — Вип. 69(1). — С. 111–116. — Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69\(1\)–23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2016_69(1)–23).

2. Короткина И.Б. Академическое письмо: на пути к концептуальному единству/ И.Б. Короткина // Высшее образование в России. — 2013. — №3. —

C.136–142.

3. Тяллева И.А. Обучение академическому письму как составляющая профессиональной иноязычной подготовки студентов-филологов / И.А. Тяллева // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. — 2013. — Вип. 111. — С. 358–359. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_111_85.

4. Фрейре Пауло. Формування критичної свідомості / Пауло Фрейре. — К.: Юніверс, 2003. — 176 с.

5. Green B. The new literacy challenge [Text] / B. Green // Literacy Learning: Secondary Thoughts. — 1999. — Vol. 7. — №1. — P. 36–46.

6. Режим доступу: <http://englex.ru/about-english-for-academic-purposes/>

Микал Т.А.

старший викладач

кафедри німецької мови факультету МЕІМ

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

АКТУАЛІЗАЦІЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІЙ ПРОБЛЕМАТИЦІ ЩОДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. У статті висвітлено особливості підготовки студентів-економістів до міжкультурної комунікації засобами морально-етичних цінностей. Розглянуто окремі позиції щодо оцінювання економічної діяльності в процесі розвитку економіки країни.

Ключові слова: актуалізація, християнські цінності, етико-економічна проблематика, морально-ціннісна складова, міжкультурна комунікація, іноземна мова, студенти-економісти, економічна діяльність.

Abstract. The article deals with the peculiarities of economics students teaching for intercultural communication by the means of moral and ethical values. Some ideas on the evaluation of the economic activity in the development of the country's economy are represented.

Key words: actualization, Christian values, ethical and economic issues, moral and valuable component, intercultural communication, foreign language, economics students, economic activity.

Постановка проблеми. В останні десятиліття у межах економічної теорії, соціальної філософії, етики та на стику цих наук велика увага приділяється етико-економічним питанням. Ці питання пов'язані, насамперед, з аналізом ціннісно-нормативних орієнтирів сучасного «суспільства добробуту» для з'ясування моральної виправданості наявних економічних практик та з пошуком гармонізації нормативних вимог економіки і моралі. Дослідження цих проблем здійснюється різними спеціалістами в контекстах різних дослідницьких завдань. Але все більш наявною стає тенденція до концептуалізації нового етико-економічного знання про сучасне господарство. Стан економіки є дзеркальним відображенням морального стану суспільства. І на ментальному рівні, навіть при доброму володінні іноземною мовою, представники бізнесу різних країн можуть не порозумітися. Саме тому морально-ціннісний складник має виняткові важелі в міжкультурному спілкуванні з носіями мови.

Аналіз останніх джерел. Сьогодні існує безліч досліджень, що стосуються